

Maks Bergant - mojstrski naslednik baročnega rezbarstva

avtor **Miklavž KOMELJ**

V paviljonih Erbergove graščine Dol v Dolu pri Ljubljani je bila od 15. junija do 7. julija 2006 jubilejna razstava kamniškega rezbarja Maksa Berganta ob 10-letnici njegove smrti. Prinesla količinsko sicer zelo omejen, vendar odličen vpogled v mojstrovo delo.

Bergant je bil samostojen nadaljevalec starega rezbarskega izročila v duhu baročne umetnosti. Ni se omejeval na posnemanje starih vzorcev, ampak se je v baročnem duhu loteval oblikovnih problemov z veliko inventivnostjo in domišljijo, s katerima je v desetletjih moj-

strskega dela oblikoval izvirne in presenetljive stvaritve v izrazito osebnem slogu. Tako Bergant kot rezbar ni bil posnemoval, ampak zadnji resnični naslednik baroka v Sloveniji. Njegova nadarjenost je bila v izhodišču kiparska; do izraza je prišla ne samo v tistih redkih kipih, ki mu jih je uspelo narediti ob številnih dekorativnih naročilih, ampak tudi v vsem njegovem rezbarskem delu, katerega zaščitni znak je na osebni način stilizirano akantovje, ki se bohoti v prostor kot zlato plamenjenje.

Bergant se je obrti izučil pred drugo svetovno vojno v Kamniku pri mojstru Ivanu Klemnu, a najgloblje ga je zaznamovalo in določilo srečanje z Jožetom Plečnikom – ne toliko v smislu neposrednega oblikovnega vpliva, ampak predvsem kot duhovna povezanost, ki je temeljila na posebnem etičnem odnosu do dela, ki sta ga oba mojstra dojemala kot pravo posvečenost.

Bergant se je ravno v pravem času, ko je bilo največ dela za Stranje (1949), lotil kiparskega portretiranja slepe žene v naravni velikosti in Plečnik nad tem ni bil ravno navdušen. Toda

ko je ob nekem obisku Bergantove delavnice videl Marjanco, kot je kip naslovljen po upodobljenkinem imenu, je bil ves presunjen; pozneje je v navalu navdušenja Bergantu celo rekel, da je to eden od dveh kipov, ki sta ga v življenju najbolj pretresla. Ker Berganta ni bilo v ateljeju, je kar kipu v roko stisnil v svitek zvit list, na katerega je napisal: »Tovariš Maks Bergant, čestitam, Plečnik«. Ta list hrani Bergantova družina kot posebno svetinjo. Takrat je Plečnik mojstru ponudil, da bi mu omogočil vpis na likovno akademijo, a Bergant je raje ostal pri svojem rezbarskem ustvarjanju.

Najbolj znano Bergantovo delo je zagotovo razkošni okvir oziroma oltarni nastavek oltarja Marije Pomagaj na Brezjah, za katerega bi v celoti lahko rekli, da je resničnejši barok od »pravega« baroka; žal se ob njem poleg Layerjevega premalokrat navaja tudi Bergantovo ime. □

